

رسالة محمد

درس ۲۱: نهاد حکومت

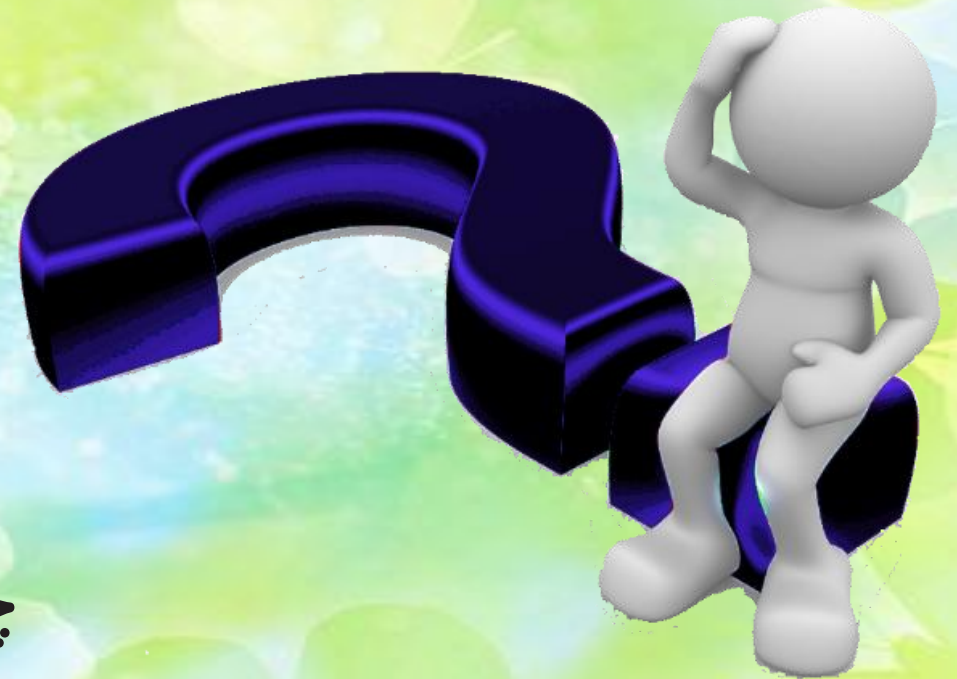
اهداف درس ۲۱

از دانش‌آموزان انتظار می‌رود که پس از مطالعهٔ درس :

- ۱- ضرورت وجود حکومت‌ها را شرح دهند.
- ۲- مهمترین وظایف حکومت‌ها را نام ببرند.
- ۳- نظر اسلام را در مورد ضرورت وجود حکومت را توضیح دهند.
- ۴- ویژگی‌های افراد شایسته برای حکومت بر مردم را نام ببرند.
- ۵- مفهوم حکومت جمهوری اسلامی را شرح دهند.
- ۶- ارکان حکومت جمهوری اسلامی را نام برده و توضیح دهند.
- ۷- مفهوم ولایت را شرح دهند.
- ۹- وظایف و اختیارات رهبر را توضیح دهند.
- ۱۰- نهادهایی که در اعمال حاکمیت در حکومت جمهوری اسلامی مشارکت دارند را نام ببرند.
- ۱۱- در مورد شوراهای اسلامی شهر و روستا و هدف از تشکیل آن‌ها شرح دهند.

نیاز به حکومت

چرا حکومت ها پدید می آیند؟

آیا جامعه ای می تواند بدون نهاد حکومت به حیات خود ادامه دهد؟

همانطور که زندگی اجتماعی یک ضرورت است و انسان ها نمی توانند به تنهایی زندگی کنند و نیازهای مادی و معنوی خود را برطرف کنند، **داشتن حکومت** نیز برای یک جامعه یک ضرورت است.

هیچ جامعه ای بدون حکومت نمی تواند باقی بماند. زیرا:

اجرای قانون

نیاز به قانون و مقررات برای تنظیم امور

دفاع از هجوم دشمنان

برقراری امنیت و نظم

حل اختلافات

ایجاد هماهنگی میان فعالیت های مختلف جامعه

بنابر این بدون حکومت جامعه دچار اختلال و هرج و مرج می شود.

وظایف حکومت ها:

اگرچه نهاد حکومت در همه کشورها وجود دارد و حکومت ها تقریباً وظایف مشابهی را به عهده دارند؛ ولی تفاوت های مهم و اساسی نیز میان آنها وجود دارد.

نهاد حکومت مهمترین ویژگی های ارزشی و فرهنگی یک کشور را نمایان می سازد.

به همین دلیل در معرفی کشورها و بیان هویت آنها، از نوع حکومت آنها نیز یاد می شود.

مهمترین وظایف حکومت ها:

وضع قوانین و مقررات لازم در امور مختلف ✓

اجرای قوانین

برقراری نظم و امنیت

رسیدگی به اختلافات و شکایت ها ✓

به نام خدا

تعلیم و تربیت

حفظ میراث فرهنگی، ✓

سیاست گذاری فرهنگی ✓

عمران و آبادانی کشور،

ایجاد وسایل و امکانات لازم برای رفع نیازهای معیشتی، اجتماعی و اقتصادی مردم ✓

ایجاد هماهنگی بین فعالیت های مختلف اقتصادی و اجتماعی ✓

دفاع از کشور و حفظ تمامیت ارضی

✓ مدیریت منابع طبیعی و ثروت هایی که به عموم مردم تعلق دارند.

✓ حمایت از گروه های خاص و نیازمند مانند کودکان بی سرپرست، معلولان،
از کارافتادگان و ...

اسلام و حکومت

اسلام وجود حکومت را برای جامعه ضروری می داند.

زیرا بسیاری از احکام الهی (مانند عدالت) جز با تشکیل یک جامعه و حکومت الهی، محقق نمی گردد.

پیامبر اکرم (ص) پس از هجرت از مکه به مدینه، در آنجا حکومت اسلامی تشکیل داد.

**منشور حکومتی
امام علی (ع) در
نامه به مالک اشتر**

فرازی از نامه امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السلام به مالک اشتر (مدینه مالک)

فرازی ۸

با بخیلان رای مزن که تو را از جود و بخشش باز دارند و نه با حریصان،
زیرا حرص و طمع را در چشم تو می آرایند که بخل و ترس و آزمندی،
خصلتهایی گوناگون هستند که سوء ظن به خدا همه را دربر دارد.

مبدأ قوانین و مقررات برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام:

حکمت و اراده
خداوند

دو وسیله اصلی برای شناخت ارزشهای الهی و قوانین و مقررات اجتماعی:

وحي الهی

عقل

برخی از قوانین و ارزش های اجتماعی اسلام:

عدالت و ایجاد شرایط مناسب برای رشد و تعالی مردم ✓

آزادی انسان ها از همه بندها و موانع سعادت آنها ✓

استقلال و نفی سلطه بیگانگان ✓

ظلم نکردن، مسئولیت در قبال مظلومان ✓

تأمین اجتماعی و تلاش برای عمران و آبادی زمین ✓

قانون الهی ضامن عدالت است و مجریانِ قوانین عادلانه باید دو ویژگی داشته باشند:

۱. عدالت را بشناسند.

۲. به عدالت رفتار کنند.

به همین دلیل برای حکومت و اداره امور جامعه، فقط آن گروه از مردم شایستگی دارند که:

□ هم از قوانین و ارزشهای الهی آگاهی داشته باشند.

□ هم از نظر تقوا و عدالت از دیگر مردم بالاتر باشند.

در رأس این گروه، **پیامبران الهی** و سپس جانشینان آنها یعنی **امامان معصوم (ع)** قرار دارند.

در غیاب آنان نیز، افراد باتقوا و عادل‌ی که :

✓ آگاهی لازم را به دستورات اسلام داشته باشند.

✓ بر اساس تجربه، حکمت و سیاست صحیح، می‌توانند دستورات اسلام را به درستی بر شرایط و زمانهای مختلف تطبیق دهند.

امت اسلامی باید از پذیرش طاغوت و حکومت های غیر الهی خودداری کند و برای
شکل گیری امامت و ولایت الهی بر اساس موازین و ارزش های اسلامی از هیچ
تلاش و مجاهدتی دریغ نوزد.

خداوند، ولی و سرپرست کسانی است که ایمان آورده اند. آنها را از
ظلمت ها، به سوی نور بیرون می برد. (اما) کسانی که کافر شدند، اولیای
آنها طاغوت ها هستند که آنها را از نور، به سوی ظلمت ها بیرون می برند.
آنها اهل آتش اند و همیشه در آن خواهند ماند.

سورة بقره، آیه ۲۵۷

ای کسانی که ایمان آوردید، فرمان برید از خدا و فرمان برید از رسول و اولیای امور از خودتان و اگر در چیزی ستیزه کردید به خدا و رسولش باز گردید.

سوره نساء، آیه ۵۹

حکومت در کشور ما

پیروزی انقلاب اسلامی

تأسیس حکومت **جمهوری اسلامی** توسط امام خمینی به جای حکومت شاهنشاهی

شکل حکومت جمهوری است. حق انتخاب و مشارکت مردم در حکومت به رسمیت شناخته می شود.

محتوای حکومت اسلامی است و کشور با اصول و قوانین اسلامی اداره می شود.

زمامداران حکومت باید مؤمن و معتقد به اسلام و متعهد به اجرای آن باشند.

ارکان حکومت در جمهوری اسلامی ایران

بر طبق قانون اساسی، **مهم ترین رکن** حکومت جمهوری اسلامی **رهبری** آن است.

سه قوه مقننه، قضائيه و مجريه تحت نظارت رهبري به اداره امور کشور می پردازند.

رهبری در جمهوری اسلامی ایران بر پایه «ولایت فقیه» است.

ولایت به معنای **سرپرستی** است.

از دیدگاه اسلام پیامبران و امامان معصوم (ع) نیز از طرف خداوند نمایندگی دارند که مردم را سرپرستی کنند.

بر طبق اصل پنجم قانون اساسی، در زمان غیبت امام زمان (عج) سرپرستی جامعه اسلامی بر عهده **فقیه عادل و باتقوا، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبّر** است.

رهبری

قوه مجریه

قوه قضائیه

قوه مقننه

رئیس جمهور، معاونان
و وزارت خانه ها

رئیس قوه قضائیه، قضات دیوان
عالی کشور، دادگاه ها، دادسراها

نمایندگان مجلس شورای اسلامی،
اعضای شورای نگهبان

وظایف و اختیارات رهبر بر طبق قانون اساسی:

ابلاغ سیاست‌های کلی بر نامه ششم توسعه

لزوم تحقق متوسط رشد اقتصادی ۸ درصد

دستیابی به رتبه اول منطقه در علم و فناوری

افزایش توان دفاعی در تراز قدرت منطقه ای

اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی

ایجاد شبکه ملی اطلاعات

تعیین سیاست‌های کلی نظام و
نظارت بر حُسن اجرای آنها

فرماندهی کل نیروهای مسلح

نصب و عزل و قبول استعفای:

فقهای شورای نگهبان،

رئیس قوه قضائیه،

رئیس سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران

و فرماندهان نیروهای نظامی، انتظامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

عفو یا تخفیف مجازات محکومان در حدود موازین اسلامی

برای اطلاع از سایر وظایف رهبر، به
اصل ۱۰ قانون اساسی مراجعه کنید.

در نظام جمهوری اسلامی علاوه بر رهبری و قوای سه گانه، نهادهای ویژه دیگری
در اعمال حاکمیت مشارکت دارند:

مجمع تشخیص مصلحت
نظام

شورای نگهبان

مجلس خبرگان رهبری

شورای عالی انقلاب
فرهنگی

شورای عالی امنیت ملی

شوراهای اسلامی شهر و روستا

لزوم مشارکت مردم در نظام جمهوری اسلامی

توجه قانون اساسی به تشکیل شوراهای اسلامی روستا، شهر، شهرستان، استان

هدف

همکاری مردم برای پیشبرد برنامه های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و عمرانی با توجه به شرایط و مقتضیات هر منطقه از کشور

اعضای این شوراها را مردم منطقه
یا محل انتخاب می کنند.

پایان

